

Onvrijwillige opname en onvrijwillige zorg

Informatie voor cliënten van de Geriant-kliniek

Inleiding

Mensen met dementie willen het liefst in hun vertrouwde omgeving blijven. Dat is thuis. Soms is een opname toch nodig. Vaak verloopt zo'n opname vrijwillig, maar soms stemt de patiënt daar niet mee in. Het is dan onder voorwaarden mogelijk over te gaan tot een gedwongen opname.

In deze folder staat kort beschreven wat er gebeurt als u onvrijwillig wordt opgenomen. De folder bevat belangrijke informatie voor de eerste dagen van de opname. Zoals:

- Wie beslist over uw opname?
- Hoe lang duurt de opname?
- Wat gebeurt er tijdens de opname?
- Bij wie kunt u terecht met vragen?

Een onvrijwillige opname kan niet zomaar gebeuren. Dat kan alleen maar als het écht niet anders kan. En het moet verlopen volgens bepaalde regels. Deze regels staan in de wet BOPZ (Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen). De belangrijkste staan in deze folder kort uitgelegd.

Onvrijwillige opname in de Geriant-kliniek

Mensen om u heen, de politie, of hulpverleners kunnen bang zijn dat u zichzelf of anderen iets aan zult doen en schakelen dan een onafhankelijke arts in om uw situatie te beoordelen. De arts probeert antwoord op de volgende vragen te krijgen:

- is er inderdaad gevaar?
- komt dit door een psychiatrische stoornis zoals dementie?
- is een onvrijwillige opname echt de enige mogelijkheid om het gevaar af te wenden?

Als alle bovenstaande vragen met "ja" beantwoord worden en het is duidelijk dat u niet vrijwillig wil worden opgenomen, schrijft deze arts een geneeskundige verklaring.

Er zijn verschillende soorten onvrijwillige opnamen. De maatregelen Inbewaringstelling en Rechterlijke Machtiging komen het meeste voor.

- In Bewaring Stelling (IBS):
Een IBS is een spoedprocedure waarbij de burgemeester beslist over de onvrijwillige opname. De aanvraag van een IBS wordt door een onafhankelijke arts gedaan. Bij een IBS toetst de rechter achteraf binnen 3 werkdagen. Als de IBS wordt voortgezet is de maximum termijn 3 weken.
- Rechterlijke Machtiging (RM):
De procedure van een RM duurt wat langer. De rechter beslist hier vooraf over. De aanvraag van een RM wordt ook door een arts gedaan. Een RM kan een half jaar duren.

U kunt ook te maken krijgen met een IBS of RM als u vrijwillig opgenomen bent. Bijvoorbeeld als u de kliniek wilt verlaten tegen het advies in van de behandelaar en er sprake is van een dreigend gevaar.

Irene vertelt over de gedwongen opname van haar vader met een RM

"Mijn vader heeft al een tijdje de diagnose Alzheimer. Hij woont alleen in een appartement in Alkmaar. Hij sluit zichzelf regelmatig buiten. Dan gaat hij midden in de nacht op zijn sokken wandelen en kan bij thuiskomst niet meer naar binnen omdat hij zijn sleutel niet heeft meegenomen. Gelukkig heeft hij een buurvrouw die het niet erg vindt als hij zelfs midden in de nacht bij haar aanbelt om hem de reservesleutel te geven. Maar toen het kouder werd ging hij nog steeds op zijn sokken, zonder jas naar buiten en werd hij al een keer door de politie thuis gebracht. Ik heb toen met mijn casemanager overleg gehad en die stelde voor hem op te nemen in de Geriant-kliniek zodat zou kunnen worden geprobeerd zijn dag/nacht-omkering weer goed te krijgen. We hebben dat met hem besproken, maar hij wilde daar niets van weten. Toen stelde de casemanager voor een RM voor hem aan te vragen. De Rechter en advocaat kwamen thuis bij mijn vader langs. Ik was er ook bij aanwezig. Ze waren erg geïnteresseerd in zijn situatie en respectvol. De Rechter stelde hem ook vragen zodat ook zijn mening aan de orde kwam. Gelukkig begreep de Rechter dat het zo niet langer kon en toen heeft die een rechterlijke machtiging afgegeven. Met die papieren op zak, kon hij een week later worden opgenomen in de Geriant-kliniek. Eerst vond hij dat vreselijk maar toen hij er een paar dagen was, was hij een stuk opgewekter en had hij het er erg naar zijn zin. De gezelligheid van medecliënten deed hem echt goed."

Wat moet u weten over een IBS en RM?

Wie beslist het?

Voor een IBS is een geneeskundige verklaring van een arts nodig. Hierin staat dat er vanwege uw psychiatrische stoornis een acuut gevaar is voor uzelf of anderen. De burgemeester is degene die beslist of u met een IBS moet worden opgenomen in de kliniek. Dat gebeurt dan diezelfde dag of avond nog.

De rechter beslist achteraf over de verlenging van de IBS. Binnen 3, maximaal 4 werkdagen na de IBS-opname komt de rechter met u praten. Hij beslist of uw opname langer moet duren. Tijdens dit gesprek krijgt u hulp van een advocaat. Hij neemt contact met u op voordat de rechter komt. Hij helpt u en let erop dat alles volgens de regels verloopt. De rechter kan de IBS met maximaal drie weken verlengen.

Als uw specialist ouderengeneeskunde of psychiater vindt dat u de kliniek niet binnen drie weken kunt verlaten, zal hij een Rechterlijke Machtiging (RM) aanvragen. Met een RM kunt u langere tijd worden opgenomen.

Ook voor een RM is een geneeskundige verklaring van een onafhankelijke arts nodig, dat er vanwege uw psychiatrische stoornis gevaar is voor uzelf of anderen. De rechter neemt de beslissing nadat hij u en alle andere betrokkenen heeft gehoord.

Hoe lang duurt de maatregel?

Een (machtiging tot voortzetting van de) IBS duurt maximaal 3 weken.

Een RM duurt maximaal 6 maanden. Als er na die periode nog steeds sprake is van gevaar voor uzelf of anderen vanwege uw psychiatrische stoornis moet een verlenging aangevraagd worden: een machtiging tot voortgezet verblijf. Ook hiervoor is een geneeskundige verklaring van een onafhankelijke arts nodig. De rechter beslist.

Uw behandelaar zal proberen u zo goed mogelijk te ondersteunen met uw herstel zodat u weer zo snel mogelijk veilig naar huis kan of naar een andere woonvorm voor ouderen. Hoe lang het duurt, zal per cliënt verschillen. Zolang u een IBS of RM heeft moet u opgenomen blijven. Als u vindt dat een IBS of RM niet meer nodig is bespreek dit dan met uw behandelaar en uw advocaat. U of uw vertegenwoordiger mag uw advocaat altijd bellen vanuit de kliniek.

Mevrouw Van Dalen vertelt over de opname van haar man met een IBS

"Mijn man heeft al een paar jaar Vasculaire Dementie. Ik zorg voor hem en dat ging allemaal prima. Maar een half jaar geleden gleed ik uit op straat en brak mijn linker been. Ik werd met de ambulance naar het ziekenhuis gebracht en moest daar een paar dagen blijven. Toen had ik echt een probleem want mijn man kan echt niet voor zichzelf zorgen. Gelukkig begrepen ze dat in het ziekenhuis en de maatschappelijk werkster van het ziekenhuis belde direct met de casemanager van mijn man. Die ging direct naar ons huis en trof mijn man daar in paniek aan. Ze heeft hem gerust gesteld, en een plaats geregeld in de Geriant-kliniek. Een onafhankelijke arts heeft toen direct een IBS aangevraagd, want hij wilde niet met de casemanager mee naar de kliniek. Hij wilde wachten tot ik thuis zou komen. Toen de Burgemeester instemde met de IBS zorgde de casemanager er voor dat hij met een taxi naar de Geriant-kliniek werd gebracht. Ze zorgde er ook voor dat hij de noodzakelijke spullen mee nam. Dat gaf mij de rust om te genezen van mijn beenoperatie en mijn man kon beter op medicijnen worden ingesteld in de Geriant-kliniek. Nu ben ik weer thuis en met wat extra thuiszorg heb ik de zorg voor mijn man weer thuis opgepakt."

Wat gebeurt er tijdens de opname?

De behandelaren zullen met u bespreken wat er met u aan de hand is, samen met u of uw vertegenwoordiger een behandelplan opstellen, bespreken welke therapie mogelijk is en of u eventueel medicijnen nodig heeft. Zij proberen u zo snel mogelijk van uw klachten af te helpen zodat u weer veilig naar huis of naar een andere woonvorm voor ouderen kan. In de kliniek heeft u een eigen kamer.

Onvrijwillige zorg in de Geriant kliniek

Kunt u tegen uw wil behandeld worden?

Als u bent opgenomen met een **IBS of RM** wordt er in overleg met u en uw vertegenwoordiger een behandelplan gemaakt met als doel dat u zodanig herstelt dat u weer zo snel mogelijk veilig naar huis kan of naar een andere woonvorm voor ouderen.

Alleen bij hoge uitzondering kan uw arts u tegen uw wil behandelen. Dit mag alleen als

- een noodmaatregel bij (dreigend) gevaar. Noodmaatregelen mogen maximaal zeven dagen toegepast worden. Zijn ze langer noodzakelijk, dan moeten ze in het behandelplan worden opgenomen.
- als onderdeel van uw behandelplan onder de volgende voorwaarden:
  - de behandeling is absoluut noodzakelijk om uzelf en uw omgeving te beschermen;
  - u kan zonder behandeling niet ontslagen worden.

Als u **vrijwillig** bent opgenomen kunt u alleen tegen uw wil behandeld worden als noodmaatregel als er vanwege uw psychiatrische stoornis acuut gevaar dreigt. Er moet dan ook meteen een IBS worden aangevraagd.

De dwangbehandeling kan bestaan uit het toedienen van medicatie of het verblijf in een veilige kamer. Een dwangbehandeling wordt alleen ingezet als een minder ingrijpende maatregel niet mogelijk is en zal zo kort mogelijk zijn. U en uw vertegenwoordiger krijgen schriftelijke uitleg over de gronden voor de dwangbehandeling. Daarin staat ook dat u of uw vertegenwoordiger altijd contact op kan nemen met de klachtenfunctionaris. Hij kan u eventueel ook helpen bij het indienen van een klacht bij een externe klachtencommissie.

Ineke vertelt over haar man die tegen zijn zin behandeld werd met medicatie

"Ik heb mijn man thuis jaren verzorgd voordat hij opgenomen werd. Mijn man heeft Fronto Temporale Dementie (FTD) en werd daardoor steeds bozer. Toen hij mij steeds vaker uit onbegrip duwde of kneep, is besloten hem op te nemen in de Geriant-kliniek. De eerste dagen in de kliniek verliepen heel goed. Hij was rustig en vond het leuk om mee te doen met de activiteiten. Toen ontwikkelde hij een blaasontsteking en was het hek van de dam. Hij wilde geen medicatie innemen, kneep het personeel en haalde uit naar medeciënten. Er werd van alles geprobeerd om hem rustiger te krijgen, maar zonder resultaat. In overleg met mij is toen besloten hem medicatie onder dwang toe te dienen. Toen hij weer rustiger was, wilde hij ook antibiotica innemen voor de blaasontsteking. Daarom kon de dwangbehandeling al snel worden beëindigd."

Bij wie kan ik terecht met vragen en klachten?

Uw behandelaar is er om u te ondersteunen bij uw herstel. Als u liever praat met iemand die niet bij uw behandeling betrokken is kunt u naar de klachtenfunctionaris gaan. Hij kan u advies geven of proberen samen met u uw vragen op te lossen. Op de afdeling vindt u informatie over wie de klachtenfunctionaris van Geriant is en hoe u hem kunt bereiken.

De klachtenfunctionaris kan u ook helpen als u het oneens bent met uw opname of behandeling. Er is een BOPZ-klachtencommissie waar u uw klacht kunt indienen. Meer informatie hierover vindt u in de klachtenfolder op de afdeling.

Welke mensen krijgen informatie?

In de wet staat dat een aantal personen moet worden geïnformeerd over uw opname:

- de officier van justitie
- uw advocaat - als u die nog niet had, krijgt u er een toegewezen
- de inspecteur voor de gezondheidszorg
- uw naaste familie of relaties, of uw wettelijk vertegenwoordiger.

Als er meer mensen zijn die geïnformeerd moeten worden laat u dat dan weten aan de medewerkers op de afdeling. Elke behandelaar heeft een geheimhoudingsplicht. Dat betekent dat hij alleen met uw toestemming informatie over uw behandeling aan anderen zal geven.

Meer weten?

Bij uw behandelaar en medewerkers op de afdeling kunt u terecht met al uw vragen. Zij helpen u graag. Ook zijn er diverse folders op de afdeling waar informatie in staat die handig voor u is. Ook kunt u voor informatie naar de website: www.geriant.nl of www.dwangindezorg.nl.

Geriant-kliniek
Titaniaan 15A
1702 AZ Heerhugowaard
T 072 527 22 65
E info3@geriant.nl
W www.geriant.nl